

OPROEP TOT PROJECTEN: "VERBETERING VAN DE ENERGIE-EFFICIËNTIE IN OPENBARE GEBOUWEN"

Oriënteringsnota

Gewestelijke Overheidsdienst Brussel - Cel EFRO

I.	BASISTEKSTEN	2
II.	DOELSTELLINGEN	2
III.	SUBSIDIABILITEITS- EN SELECTIECRITERIA - LEIDRADEN	3
A.	Ontvankelijkheidscriteria	3
1.	Subsidiabiliteitscriteria eigen aan de oproep tot projecten	3
2.	Subsidiabiliteitscriteria eigen aan de wetgeving inzake Overheidssteun	4
i.	<i>De uitgevoerde activiteit is van niet-economische aard</i>	4
ii.	<i>De activiteit verstoort de concurrentie niet</i>	4
iii.	<i>De activiteit verstoort de handel tussen lidstaten niet</i>	5
iv.	<i>De uitgeoefende activiteit wordt gekwalificeerd als Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB)</i>	5
	a. <i>De-minimissteun</i>	6
	b. <i>Investeringssteun voor maatregelen ter bevordering van energie-efficiëntie</i>	7
B.	Selectiecriteria	10
i.	<i>De oplevering van tastbare resultaten (60%)</i>	10
ii.	<i>Financieel plan / financiële structuur en realistische aard van uitgaven (20%)</i>	11
iii.	<i>Administratieve, financiële en operationele capaciteit van de kandidaat-operator (20%)</i>	11
IV.	ONTVANKELIJKE UITGAVEN EN TERUGBETALING	12
V.	ACTOREN	13
VI.	DOOR DE BEGUNSTIGDE TE NEMEN MAATREGELLEN	13
VII.	PLANNING	13
VIII.	BEROEPSPROCEDURES	13
IX.	CONTACT	13

I. BASIS TEKSTEN

- Verordening (EU) nr. 1303/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds, het Cohesiefonds, het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij en algemene bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds, het Cohesiefonds en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1083/2006 van de Raad;
- Organieke ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 23 februari 2006 houdende de bepalingen die van toepassing zijn op de begroting, de boekhouding en de controle (Belgisch Staatsblad van 23/03/2006)
- Operationeel programma EFRO 2014-2020, goedgekeurd door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering op 3 april 2014.
- Vademecum voor begunstigden van EFRO-subsidies in het kader van de uitvoering van het Operationeel Programma EFRO 2014-2020 van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor de doelstelling "Investeren in groei en tewerkstelling" van het cohesiebeleid van de Europese Unie.
- De toepasbare regelgeving inzake overheidsopdrachten, overheidssteun¹, publiciteit, als die regelgeving van toepassing is, ...;

II. DOELSTELLINGEN

1) Deze oproep tot projecten wordt door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gelanceerd met het oog op de selectie van acties die erop gericht zijn om de resultaten van het EFRO-programma in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op het gebied van energie-efficiëntie in openbare gebouwen te vergroten. De voorgestelde projecten moeten een tweeledig doel hebben: enerzijds het jaarlijkse primaire energieverbruik van openbare gebouwen verminderen en anderzijds de uitstoot van broeikasgassen verkleinen. Het totale bedrag aan toegekende subsidies wordt geraamd op 5.000.000,00 euro.

2) Overeenkomstig het Operationeel Programma (OP) moeten de acties die zullen worden geselecteerd een bijkomende ondersteuning vormen voor de energie-investeringen in Brusselse openbare gebouwen. Ze vallen binnen het kader van de acties die worden gefinancierd door SD 3.2. en die worden gedefinieerd in paragraaf 3.2.2 van het PO, en hebben tot doel om "aanvullend op de bestaande instrumenten (sensibilisatie, begeleiding, subsidies ...), financiële steun [te] geven voor energie-investeringen (energie-efficiëntie en productie van groene stroom) in de Brusselse overheidsgebouwen. In dit kader zullen de financieringsformules die het mogelijk maken om het revolving-effect te maximaliseren (verband tussen energetische investeringen en verstrekte EFRO-fondsen) bevoordeeld worden, [met name door een] financiering met hoog rendement tussen energie-investeringen en ingebrachte middelen.

Het eindverslag van dergelijke acties moet de nadruk leggen op de evolutie van de productie van fijne stofdeeltjes en stikstofdioxide."

---

¹ In het bijzonder Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard, Publicatieblad L 187 van 26.6.2014, pp. 1-78 en de Verordening van 25 april 2012 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het VWEU op *de-minimis* steun verleend aan diensten van algemeen economisch belang verrichtende ondernemingen, Publicatieblad L 114 van 26.4.2012, pp. 8-13.

III. Subsidiabiliteits- en selectiecriteria - leidraden

De selectie van de projecten zal formeel in drie fasen gebeuren, via:

1. een beoordeling van de subsidiabiliteit van de projecten door de Cel EFRO op basis van de subsidiabiliteitscriteria en voor advies naar het Evaluatiecomité van het programma;
2. een beoordeling van de projecten door de Cel EFRO op basis van de selectiecriteria en voor advies naar het Evaluatiecomité van het programma;
3. een selectie van de projecten door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering die optreedt als Selectiecomité.

A. Subsidiabiliteitscriteria

De selectieprocedure begint met een eerste beoordeling van de subsidiabiliteit van de projecten die in het kader van het Operationeel Programma worden ingediend op basis van de onderstaande criteria.

1. Subsidiabiliteitscriteria eigen aan de oproep tot projecten

Het gebouw dat het voorwerp vormt van de werkzaamheden om zijn ecologische voetafdruk te verkleinen, moet dus:

- *Openbaar zijn;*

Onder openbaar gebouw verstaan we elke eigendom die vanwege zijn aard niet kan worden verplaatst en waarvan het gebruik uitsluitend is bestemd voor de uitoefening van een openbare dienst².

- *Het voorwerp vormen van een reëel recht van een rechtspersoon die kandidaat is om de subsidie te verkrijgen;*
- *Gelegen zijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest³;*

De geplande renovaties moeten worden uitgevoerd in **openbare gebouwen die gelegen zijn op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest**. In tegenstelling tot de *infrastructuurprojecten* die worden gefinancierd in het kader van andere specifieke doelstellingen, kunnen de projecten renovaties financieren die buiten het territorialiseringsbeginsel vallen, voor zover de bestemming van het goed niet aan een SD van het Programma gelinkt is.

- *Een totaal bruikbaar oppervlak van meer dan 250m² hebben.*

² Openbare dienst wordt hier bedoeld in de functionele zin van het woord, namelijk "elke taak die erop gericht is om te beantwoorden aan een behoefte van algemeen belang en waarvan de regelmatige uitvoering noodzakelijk lijkt in de ogen van de wetgever en dit, onafhankelijk van het orgaan dat deze taak vervult".

³ Voor "infrastructuurprojecten" vereist het Operationeel Programma een vestiging in een welbepaalde zone. Naast nadere bepalingen aangaande het type investering (er is een stedenbouwkundige vergunning en een tussenkomst van een architect vereist), verwijst de definitie van infrastructuurprojecten ook naar projecten waarvan de bestemming (van het gebouw) is gekoppeld aan een specifieke doelstelling van het Operationeel Programma. Aangezien de huidige oproep niet gericht is op een specifieke bestemming (en is dus niet bedoeld om de infrastructuur in een bepaald gebied te versterken), maar wel op het eigenlijke gebouw en de ecologische voetafdruk ervan, staat hij open voor het hele grondgebied.

2. Subsidiabiliteitscriteria eigen aan de wetgeving inzake Overheidssteun

Er wordt aan herinnerd dat de projecten alleen betrekking kunnen hebben op **openbare gebouwen**, of het nu gaat om gebouwen die bestemd zijn voor openbare huisvesting of gebouwen die een administratieve, educatieve, culturele of sportieve bestemming hebben. De projectbeheerder moet zich bewust zijn van de mogelijke beperkingen van de tussenkomst van het EFRO voor bepaalde types gebouwen, in functie van hun bestemming, gezien de **Europese regels inzake overheidssteun**. Er moet dus een onderscheid worden gemaakt tussen verschillende situaties in functie van de activiteit die in het gebouw wordt uitgevoerd.

i. De uitgevoerde activiteit is van niet-economische aard;

Deze categorie omvat activiteiten die worden uitgevoerd wanneer de Staat optreedt als overheidsinstantie of wanneer openbare instellingen in hun hoedanigheid van overheidsinstantie optreden. Activiteiten die intrinsiek deel uitmaken van de prerogatieven van het openbaar gezag en die worden uitgeoefend door de Staat, vormen geen economische activiteiten.

Het gaat dus bijvoorbeeld om de volgende gebouwen:

- **Gemeentehuizen** en gebouwen waarin een **OCMW** is gevestigd;
- Het **Justitiepaleis**, de bijgebouwen ervan en de **vrederechten**;
- Gebouwen waarin de **kabinetten van federale en regionale ministers, en administratieve diensten** zijn gevestigd;
- **Politiekantoren**;
- **Scholen en gebouwen van hogescholen en universiteiten**;
- **Brandweerkazernes**;
- Gebouwen waarin het **leger** is gevestigd;
- **Ambassades**;
- **Gevangenis** en andere **penitentiaire instellingen**;
- ...

Ook **zuiver sociale** activiteiten worden beschouwd als activiteiten van niet-economische aard. Tot deze categorie behoort ook het door de Staat gecontroleerde beheer van verplichte socialezekerheidsstelsels die een louter sociaal doel nastreven, die werken volgens het solidariteitsbeginsel en die verzekeringsdiensten leveren die losstaan van de bijdragen en inkomsten van de verzekerde.

Personen die dit type activiteit uitoefenen, worden niet beschouwd als onderneming in de zin van de wetgeving inzake overheidssteun en komen in aanmerking voor subsidies in het kader van deze oproep tot projecten, zonder extra voorwaarde.

ii. De activiteit verstoort de concurrentie niet

Tot deze categorie behoren activiteiten waarvoor de bedrijven die de openbare dienst leveren een **wettelijk monopolie** hebben dat elke concurrentie uitsluit en dus ook elke verstoring of risico op verstoring van de concurrentie. Om tot deze categorie te behoren, moet aan de volgende voorwaarden zijn voldaan:

- De betrokken openbare dienst is onderworpen aan een wettelijk monopolie conform het Europese recht;
- Een wettelijk monopolie sluit niet alleen de concurrentie op de markt uit, maar ook voor de markt, in die zin dat het elke mogelijke concurrentie uitsluit om de exclusieve aanbieder van de betrokken dienst te worden in het kader van een selectieprocedure;

- De dienst concurreert niet met andere, gelijkaardige diensten; en
- Als de dienstverleners actief zijn op een andere geografische markt of markt van een bepaald product waar concurrentie is toegestaan, dan moet kruissubsidiëring worden uitgesloten. Dit vereist dat er wordt gewerkt met een gescheiden boekhouding, dat kosten en inkomsten op de juiste manier worden toegewezen, en dat ervoor wordt gezorgd dat de overheidssteun voor de diensten die binnen het monopolie vallen, niet ten goede kan komen aan andere activiteiten.

Aangezien de Commissie het begrip "lokale activiteit" op een strikte manier interpreteert, zal het Gewest geval per geval een gedetailleerd onderzoek verrichten.

iii. De activiteit verstoort de handel tussen lidstaten niet

Om in deze categorie te vallen, moet de uitgevoerde activiteit een **zuiver lokaal** karakter hebben en mag ze geen klanten uit andere lidstaten aantrekken of buitenlandse investeringen belemmeren. We willen er echter op wijzen dat zelfs een potentiële negatieve beïnvloeding van de handel voldoende is om de activiteit uit deze categorie uit te sluiten, zelfs als de begunstigen geen diensten buiten België leveren of hun producten niet uitvoeren. Een dergelijke beïnvloeding kan bijvoorbeeld voortvloeien uit het feit dat een toegekende overheidssubsidie het voor marktdeelnemers uit andere lidstaten moeilijker kan maken om op de markt te komen door het lokale aanbod te handhaven of te vergroten. Dit zal niet het geval zijn als de begunstigde goederen of diensten levert aan een beperkt gebied van een lidstaat en waarschijnlijk geen klanten uit andere lidstaten zal aantrekken, en als kan worden verwacht dat de maatregel geen of slechts een zeer gering effect zal hebben op de omstandigheden op het vlak van grensoverschrijdende vestiging of investeringen.

Zo zijn de volgende *a priori* geen activiteiten die de handel tussen lidstaten negatief kunnen beïnvloeden:

- sport- en vrijetijdsfaciliteiten die voornamelijk bestemd zijn voor een plaatselijk publiek en die waarschijnlijk geen klanten of investeringen uit andere staten aantrekken;
- culturele faciliteiten en entiteiten die economische activiteiten uitoefenen waarvan het weinig waarschijnlijk is dat gebruikers of bezoekers erdoor zullen uitwijken naar een soortgelijk aanbod in andere lidstaten. De Commissie is van mening dat enkel financiering die wordt toegekend aan grote en vermaarde culturele instellingen in een lidstaat waarvoor buiten de eigen regio veel publiciteit wordt gemaakt, de handel tussen lidstaten negatief kan beïnvloeden;
- ziekenhuizen met minder dan 60 bedden die geen patiënten uit andere lidstaten aantrekken;
- congrescentra, waarvan de geografische ligging en het mogelijke effect van de steun op de prijzen er in werkelijkheid waarschijnlijk niet toe zullen leiden dat gebruikers er naar zullen uitwijken ten nadele van andere centra in andere lidstaten;
- een informatie- en netwerkplatform dat erop gericht is om problemen inzake werkloosheid en sociale conflicten in een welbepaald en zeer beperkt lokaal gebied rechtstreeks op te lossen;
- kinderdagverblijven;
- onthaalhuizen; enz.

Aangezien de Commissie het begrip "lokale activiteit" op een strikte manier interpreteert, zal het Gewest geval per geval een gedetailleerd onderzoek verrichten wanneer deze uitzondering wordt ingeroepen.

iv. De uitgeoefende activiteit wordt gekwalificeerd als Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB)

De (DAEB), eveneens gekwalificeerd als opdrachten van openbare dienstverlening naar nationaal recht, zijn "economische activiteiten die opdrachten van algemeen belang vervullen die de markt zonder overheidsinterventie niet zou uitvoeren (of wel zou uitvoeren maar volgens andere voorwaarden op het vlak van kwaliteit, veiligheid, toegankelijkheid, gelijke

behandeling of universele toegang". Om als DAEB te worden erkend, moeten de diensten bestemd zijn voor burgers of worden verstrekt in het belang van de samenleving als geheel.

Typische voorbeelden van DAEB's zijn dus diensten aan mensen zoals **openbaar vervoer, bepaalde postdiensten, diensten op het vlak van kinderopvang, toegang tot en herinschakeling op de arbeidsmarkt, sociale huisvesting en gezondheidszorg** en de sociale inclusie van kwetsbare groepen, bejaardentehuizen, planningscentra, opvangtehuizen...

In het kader van een DAEB bestaan er twee mogelijkheden om subsidies te krijgen, namelijk de *de-minimissteun*⁴ investeringssteun voor maatregelen op het vlak van energie-efficiëntie⁵. De toekenning van deze twee soorten steun is onderworpen aan zeer strikte voorwaarden.

a. *De-minimissteun*

De DAEB *de-minimis*regeling biedt subsidies van 500.000 euro per bedrijf over een periode van drie boekjaren (het huidige boekjaar en de twee voorgaande boekjaren). In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, is de *de-minimissteun* bijvoorbeeld:

- "Energie"-premies en subsidies voor "voorbeeldgebouwen " die worden toegekend in de vorm van *de-minimissteun* door Leefmilieu Brussel;
- De "Boost - Innovative vouchers" die worden toegekend in de vorm van *de-minimissteun* bij Innoviris;
- Steun voor aanwervingen die wordt toegekend in de vorm van *de-minimissteun* door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Citydev;
- *De-minimissteun* voor het reserveren van een plaats in een kinderopvangverblijf;
- *De-minimissteun* toegekend in het kader van het "Open Soon"-programma;
- *De-minimissteun* toegekend in het kader van "be.exemplary";
- *De-minimissteun* toegekend in het kader van de "Small Business Act 2016-2020";
- *De-minimissteun* toegekend in het kader van "BeDigital";
- *De-minimissteun* toegekend in het kader van de Ordonnantie ter bevordering van de economische expansie van 13 december 2007 (*de-minimissteun* voor de productie van ecologische producten); enz.

Verder is de *de-minimis*verordening met betrekking tot de DAEB's uitsluitend van toepassing op steun die wordt verleend voor het leveren van een DAEB. Om op grond van deze Verordening in aanmerking te komen voor *de-minimissteun*, is het dus belangrijk dat de onderneming een DAEB/opdracht van openbare dienstverlening heeft en dat haar mandaat bijvoorbeeld mogelijk is verleend via een wet, een ordonnantie, een arrest, een beheerscontract, enz. De aanvrager zal een dergelijk **mandaat** (wettelijke grondslag van de opdracht van openbare dienstverlening) moeten rechtvaardigen.

Als steun die aan een onderneming wordt toegekend om een DAEB te verlenen, het bovengenoemde plafond overschrijdt, dan zal het volledige bedrag dat boven dit plafond ligt worden uitgesloten van het voordeel van de *de-minimis*verordening. Voor de cumulatie van meerdere vormen van staatssteun gelden specifieke regels. Bijgevolg:

- o Kan *de-minimissteun* voor de financiering van DAEB worden **gecumuleerd** met "klassieke" *de-minimissteun* die wordt toegekend in het kader van de algemene *de-minimis*verordening **op voorwaarde dat het totale bedrag van dergelijke steun niet hoger ligt dan 500.000 EUR per periode van drie boekjaren**⁶.

⁴ Verordening an 25 april 2012 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het VWEU op *de-minimissteun* verleend aan bedrijven die diensten verrichten van algemeen economisch belang.

⁵ Art. 38 van de Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag (hierna de "*Algemene groepsvrijstellingsverordening*" of "AGVV") verenigbaar met de interne markt worden verklaard;

⁶ Art. 2, §7 van de DAEB *de-minimis*verordening

- Er mag geen andere steun worden toegekend om **dezelfde in aanmerking komende uitgaven** te dekken als het bedrag van de gecumuleerde steun hoger ligt dan de plafonds die worden voorzien in andere verordeningen, met name de algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)⁷. Er is daarentegen geen risico op cumul als de steun een ander doel heeft (bijvoorbeeld een investeringspremie en een *de-minimis*steun om werkingskosten te dekken).
- Een *de-minimis*steun die wordt toegekend in het kader van de DAEB *de-minimis*verordening **kan niet worden gecumuleerd** met een vergoeding die verband houdt met dezelfde DAEB, ongeacht of het hierbij gaat om overheidssteun of niet⁸. Bijgevolg kan een dienstverlener voor dezelfde dienst en dezelfde periode geen vergoeding ontvangen op basis van het DAEB-besluit van 20 december 2011 en op basis van de DAEB *de-minimis*verordening.

Om *a priori* te controleren of het plafond niet werd overschreden, moet de aanvrager van een subsidie een **verklaring op erewoord** invullen waarin hij alle *de-minimis*steun aangeeft die hij in de loop van de twee voorgaande boekjaren en in het huidige boekjaar heeft ontvangen. Deze verklaring moet bij het aanvraagdossier worden gevoegd.

b. Investeringssteun voor maatregelen ter bevordering van energie-efficiëntie

De Algemene Groepsvrijstellingsverordening laat onder strikte voorwaarden de overheidsfinanciering toe van de extra investeringskosten die noodzakelijk zijn om een hoger niveau van energie-efficiëntie te bereiken. Onder "energie-efficiëntie" verstaat de AGVV: "*een hoeveelheid bespaarde energie die wordt vastgesteld door meting en/of raming van het verbruik voor en na de uitvoering van één of meer maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie, waarbij de externe omstandigheden die het energieverbruik beïnvloeden, genormaliseerd worden*".

De overheidsfinanciering moet dan overeenstemmen met een maximumpercentage van de subsidiabele uitgaven, dat wil zeggen maximaal 50% van de subsidiabele uitgaven voor kleine ondernemingen⁹, 40% voor middelgrote ondernemingen¹⁰ en 30% voor grote ondernemingen¹¹. De ondernemingen die een subsidie ontvangen zullen dus een deel van de betrokken kosten, waarvoor ze geen steun krijgen, moeten dragen met hun eigen budget.

Naast deze beperking van de kosten, moet aan een aantal strikte voorwaarden worden voldaan.

○ De onderneming mag niet in moeilijkheden zitten

Er wordt aangenomen dat een onderneming in moeilijkheden zit wanneer ze ten minste aan een van de volgende voorwaarden beantwoordt¹²:

- **in het geval van een vennootschap met beperkte aansprakelijkheid:** wanneer meer dan de helft van haar geplaatste aandelenkapitaal door de opgebouwde verliezen is verdwenen. Dit is het geval wanneer het in mindering brengen van de opgebouwde verliezen op de reserves (en alle andere elementen die

⁷ Art. 2, §6 van de DAEB *de-minimis*verordening

⁸ Art. 2, §8 van de DAEB *de-minimis*verordening

⁹ Onder "kleine onderneming" verstaat de AGVV een onderneming die minder dan 50 personen tewerkstelt en waarvan de jaarlijkse omzet of het totaal van de jaarlijkse balans niet meer dan 10 miljoen euro bedraagt.

¹⁰ Onder "middelgrote onderneming" verstaat de AGVV een onderneming die minder dan 250 personen tewerkstelt en waarvan de jaarlijkse omzet niet meer dan 50 miljoen euro bedraagt of het totaal van de jaarlijkse balans niet meer dan 43 miljoen euro bedraagt;

¹¹ Onder "grote onderneming" verstaat de AGVV een onderneming die meer dan 250 personen tewerkstelt en waarvan de jaarlijkse omzet meer dan 50 miljoen euro bedraagt of het totaal van de jaarlijkse balans meer dan 43 miljoen euro bedraagt. De Staat, de Gewesten en Gemeenten met meer dan 5.000 inwoners worden beschouwd als "grote ondernemingen".

¹² Art. 2, 18) van de AGVV

doorgaans worden beschouwd als een onderdeel van het eigen vermogen van de onderneming), een negatieve uitkomst oplevert die groter is dan de helft van het geplaatste aandelenkapitaal;

- **in het geval van een onderneming waarin ten minste een aantal van de vennoten onbeperkt aansprakelijk is voor de schulden van de onderneming:** wanneer meer dan de helft van het kapitaal van de onderneming zoals dat in de boeken van de onderneming is vermeld, door de gecumuleerde verliezen is verdwenen;
- wanneer tegen de onderneming een **collectieve insolventieprocedure** loopt of de onderneming volgens het nationale recht aan de criteria voldoet om, op verzoek van haar schuldeisers, aan een collectieve insolventieprocedure te worden onderworpen;
- wanneer de onderneming **reddingssteun** heeft ontvangen en de lening nog niet heeft terugbetaald of de garantie nog niet heeft beëindigd, dan wel herstructureringssteun heeft ontvangen en nog steeds in een herstructureringsplan zit;
- in het geval van een **onderneming die geen kmo is**, wanneer de afgelopen twee jaar:
  - de verhouding tussen het vreemd vermogen en het eigen vermogen van de onderneming meer dan 7,5 bedroeg; en
  - de op basis van de EBITDA bepaalde rentedekkingsgraad van de onderneming lager lag dan 1,0.

Een onderneming die deel uitmaakt van een groep of wordt overgenomen door een groep die aan deze voorwaarden voldoet, kan in principe niet worden beschouwd als een onderneming in moeilijkheden, "behalve als kan worden aangetoond dat die moeilijkheden eigen zijn aan de betrokken onderneming en niet het gevolg zijn van een willekeurige toewijzing van kosten binnen de groep, en dat deze moeilijkheden te ernstig zijn om door de groep zelf te worden opgelost".

Tot slot voegen we hieraan toe dat een nieuw opgerichte onderneming wordt verondersteld niet in moeilijkheden te verkeren gedurende de eerste drie jaar nadat ze haar activiteit in het betrokken domein heeft opgestart.

- **De steunaanvraag moet voor het begin van de werken zijn aangevraagd**

Om het stimulerende effect van de subsidie te garanderen¹³, vereist de AGVV dat de begunstigde schriftelijk een aanvraag voor de steun heeft ingediend¹⁴ in de betrokken lidstaat voorafgaand aan de werkzaamheden¹⁵ van het project of de activiteit waarop de aanvraag betrekking heeft. Het feit dat de steunaanvraag moet voorafgaan aan de start van het project waarop ze betrekking heeft, is dus bepalend.

De Verordening verstaat onder "**aanvang van de werkzaamheden**", hetzij de aanvang van de bouwwerkzaamheden met betrekking tot de investering, hetzij de eerste, juridisch bindende toezegging om uitrusting te bestellen, hetzij een andere toezegging die de investering onomkeerbaar maakt, naargelang wat het eerst gebeurt. De aankoop van gronden en voorbereidende werkzaamheden zoals het verkrijgen van vergunningen en de uitvoering van voorbereidende haalbaarheidsstudies worden niet als aanvang van de werkzaamheden beschouwd.

- **Andere doelstellingen dan de harmonisatie met de normen van de Europese Unie**

Er kan geen steun worden toegekend wanneer de verbeteringswerken worden uitgevoerd om te **waarborgen dat de ondernemingen voldoen aan normen van de Unie die al werden aangenomen**, ook al zijn ze nog niet van kracht

¹³ Art. 6 van de AGVV

¹⁴ De aanvraag moet de naam, de omvang van de onderneming, een beschrijving van het project, de locatie ervan, een lijst met kosten en het soort steun dat wordt gevraagd alsook de openbare financiering die noodzakelijk is voor het project, vermelden.

¹⁵ Zie definitie in het artikel (artikel 2, onder 23).

geworden, zoals de normen voorzien in Richtlijn 2010/31/EU van 19 mei 2010 betreffende de energieprestatie van gebouwen¹⁶.

- **Beperking van de subsidiabele kosten**

In het kader van deze overheidssteun zijn de subsidiabele uitgaven beperkt tot **de bijkomende investeringskosten die nodig zijn om een hoger niveau van energie-efficiëntie te bereiken** dan het niveau dat wordt opgelegd door de Europese normen. Deze kosten worden als volgt bepaald: als de kosten van investeringen in energie-efficiëntie kunnen worden aangemerkt als een afzonderlijke investering binnen de totale investeringskosten, dan zijn deze kosten voor energie-efficiëntie subsidiabele kosten. Kosten die niet rechtstreeks verband houden met het verhogen van het niveau van energie-efficiëntie, zijn niet subsidiabel.

Als het ingediende project niet aan een van deze criteria beantwoordt, wordt het als niet-subsidiabel beschouwd en zal het niet worden onderworpen aan een beoordeling van de selectiecriteria.

B. Selectiecriteria

Projecten die ontvankelijk werden verklaard in het licht van het Operationeel Programma, zullen worden geëvalueerd op basis van de onderstaande selectiecriteria.

- i. De oplevering van tastbare resultaten (60%)*

Om toe te laten dat projecten worden geselecteerd die beantwoorden aan de ambities van het Programma, moeten de aanvraagdossiers een duidelijke becijfering maken van de minimale verbeteringen die door de werkzaamheden zullen worden gerealiseerd en moeten ze een streefwaarde vermelden voor de volgende indicatoren:

- **CO32 - Vermindering van het jaarlijkse primaire energieverbruik van openbare gebouwen (in kWh/jaar)**

In overeenstemming met de Leidraad van de Europese Commissie (maart 2014) "Opvolging en evaluatie van het Europese cohesiebeleid - Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en Cohesiefonds - Concept en aanbeveling", worden de berekeningen gebaseerd op de energieprestatiecertificaten van de gebouwen¹⁷. Overeenkomstig de details die werden vastgelegd in de Richtlijn [en de Leidraad] is de indicator van toepassing op alle gebouwen waar een totale bruikbare vloeroppervlakte van meer dan [250 m²] wordt gebruikt en die worden gerenoveerd met behulp van steun van de Structuurfondsen. (...) De waarde zal worden berekend op basis van energiecertificaten die vóór en na (de renovatie) zijn afgegeven. De indicator moet de totale vermindering van het jaarlijkse verbruik tonen, niet het totaal van de bespaarde energie".

- **CO34 - Geschatte jaarlijkse daling van de uitstoot van broeikasgassen (in ton CO₂-equivalent)**

¹⁶ Omgezet in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest via de ordonnantie van 2 mei 2013 houdende het Brussels Wetboek van Lucht, Klimaat en Energiebeheersing ([link](#)).

¹⁷ Zie artikel 12, paragraaf 1, punt b) van Richtlijn 2010/31/EU

In overeenstemming met de Leidraad van de Europese Commissie (maart 2014) "Opvolging en evaluatie van het Europese cohesiebeleid - Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en Cohesiefonds - Concept en aanbeveling", moet de indicator de geraamde totale jaarlijkse vermindering op het einde van de periode tonen, en niet de totale vermindering tijdens de periode. (...)

De raming wordt gebaseerd op de hoeveelheid primaire energie die in een bepaald jaar wordt bespaard door duurzame interventies (één jaar na de voltooiing van een project, of het kalenderjaar volgend op de voltooiing van het project). Er wordt verondersteld dat de energie die wordt bespaard, de productie van niet-hernieuwbare energie vervangt. De impact van broeikasgassen uit niet-hernieuwbare energiebronnen wordt geraamd aan de hand van de totale hoeveelheid broeikasgassen die door de lidstaat wordt uitgestoten per geproduceerde eenheid niet-hernieuwbare energie."

Gezien het bijzondere belang ervan voor het welslagen van het Operationele Programma van het EFRO, zal daarom prioriteit worden gegeven aan projecten die het Gewest in staat stellen om dichterbij de operationele doelstellingen te komen die betrekking hebben op de vermindering van het jaarlijkse primaire energieverbruik van openbare gebouwen. De streefwaarden van de projecten zullen worden beoordeeld in het licht van de renovaties die mogelijk worden gemaakt door de subsidies van het EFRO en het BHG, maar in voorkomend geval ook door cofinancieringen die het hefboomeffect maximaliseren. De selectie wil met andere woorden een maximaal resultaat per euro toegekende subsidie stimuleren. De prestatie van de projecten zal dus worden bepaald, en vergeleken, door de geraamde totale effectieve vermindering van het verbruik die dankzij het project zal worden gerealiseerd (EFRO+BHG subsidie + cofinancieringen) te relateren aan de gevraagde EFRO+BHG subsidie.

De oplevering van tastbare resultaten zal worden vastgesteld door de totale energiewinst (kWh/jaar bespaard) van het project te relateren aan de gevraagde subsidie (EUR). Deze relatieve winst maakt het mogelijk om, tussen twee projecten met vergelijkbare energiewinst, te kiezen voor het project dat de laagste subsidie van het EFRO+BHG vraagt. We wijzen erop dat projecten die een aanzienlijke subsidiabele en gerechtvaardigde openbare medefinanciering aandragen waarmee ambitieuze resultaten kunnen worden bereikt en het effect op het beschikbare budget beperkt wordt, uiteraard voorrang zullen krijgen zodat het Gewest de best mogelijke resultaten kan bereiken.

Rekening houdend met het relatieve belang van deze indicator, zal 50 van de 60% van de score voor dit criterium betrekking hebben op de prestatie van het project op het vlak van doelstelling CO32 (Energie-efficiëntie: vermindering van het jaarlijkse primaire energieverbruik van openbare gebouwen), en wordt de resterende 10% gebruikt voor de beoordeling van de bijdrage aan doelstelling CO34 (geschatte jaarlijkse daling van de uitstoot van broeikasgassen).

De berekening van deze weging gebeurt in verschillende opeenvolgende fasen als volgt:

	FASE 1	FASE 2	FASE 3
Doelstelling CO32 (50%)	KhW bespaard per jaar/Gevraagde subsidie=Y Y wordt berekend voor alle projecten.	Y/ gemiddelde van de 3 hoogste Y x 50= COa De COa kan maximum 50 bedragen.	COa +
Doelstelling CO34 (10%)	Ton CO2 bespaard per jaar/Gevraagde subsidie=Z Z wordt berekend voor alle projecten.	Z/ gemiddelde van de 3 hoogste Z x 10= COb De COb kan maximum 10 bedragen.	COb = Door het project behaalde eindscore op 60

ii. *Financieel plan / financiële structuur en realistische aard van uitgaven (20%)*

Aanvragers van de subsidie moeten enerzijds een solide financiële structuur voorleggen (met name de methode om subsidiabele uitgaven te beoordelen) en anderzijds aantonen dat hun uitgaven realistisch zijn, en daarbij verwijzen naar een tijdschema dat subsidiabele uitgaven kan genereren in de komende jaren. Het financiële plan van het project moet met

andere woorden alle uitgaven van het project identificeren en een betrouwbaar uitgavenplan bepalen. Het budget van een project moet in verhouding staan tot de verwachte resultaten.

iii. Administratieve, financiële en operationele capaciteit van de kandidaat-operator (20%)

Er zal moeten worden aangetoond dat het project een geloofwaardig en gedetailleerd actieplan heeft wat de aangekondigde doelstellingen betreft; verder moet de efficiëntie van het project verzekerd worden. Om een snelle opstart en een doeltreffende werking van het project te verzekeren moet het actieplan de beheerskwesties identificeren, de moeilijkheden en de eventuele onzekerheden. Voorts moet het een timing en middelen voor de oplossing toelichten. In voorkomend geval moeten de kandidaten voor de infrastructuurprojecten op een geloofwaardige manier de termijnen voor het verkrijgen van de noodzakelijke vergunningen evalueren.

Een betrouwbare en coherente beheers- en coördinatiestructuur moet voor het project worden uitgewerkt. De geloofwaardigheid van het project zal worden gemeten in functie van de (interne en externe) middelen qua mensen en materialen, die in het dossier van de kandidatuur worden opgenomen, en van de beschikbaarheid, bevestigd door een strikt engagement van de betrokken actoren. De kandidaat moet dus uitvoerig alle competenties en vaardigheden omschrijven waarover hij beschikt om het hoofd te kunnen bieden aan de door het project gestelde uitdagingen. Als er ondersteuning van externe partners wordt gevraagd, dan zullen hun exacte bijdragen in een gedetailleerde schriftelijke overeenkomst beschreven moeten worden. De complementariteit, de gedeelde verantwoordelijkheid en de coherentie van de werking zullen eveneens moeten worden toegelicht om de beoogde dynamiek van de partners te kunnen meten.

Als de projectbeheerders de vooropgestelde streefwaarden niet kunnen verantwoorden aan de hand van de hierboven genoemde elementen, dan kan de uiteindelijke subsidie worden **herzien naar rato van de bereikte waarde**. Aangezien het programma bepaalt dat minstens 30% van alle (eventueel) noodzakelijke **vergunningen voor energierenovaties** ten laatste op 31 december 2018 moet zijn verkregen, moeten de projecten (uiterlijk bij de overeenkomst) bepalen hoeveel vergunningen er nodig zijn (absolute waarde) en hoeveel vergunningen er naar verwachting verkregen zullen worden. Het aanvraagdossier moet ten minste een idee kunnen geven van dit aantal.

IV. ONTVANKELIJKE UITGAVEN EN TERUGBETALING

De subsidiabele uitgaven en de modaliteiten voor terugbetaling worden beschreven in het vademecum voor begunstigen van EFRO-subsidies in het kader van de uitvoering van het Operationeel Programma EFRO 2014-2020 van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor de doelstelling "Investeren in groei en tewerkstelling" van het cohesiebeleid van de Europese Unie, en aangenomen door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering op 3/12/2015.

In het kader van deze oproep tot projecten wordt de aandacht van de projectbeheerders in het bijzonder gevestigd op het feit dat enkel **investeringsuitgaven**, met uitzondering van werkingsuitgaven, zullen worden terugbetaald.

Bovendien zullen de uitgaven die samenhangen met het project, bepaald in de overeenkomst, subsidiabel zijn indien zij daadwerkelijk werden gedaan en betaald door de begunstigde **tussen 1 januari 2014 en 31 december 2023**. Concreet betekent dit dat er geen EFRO+BHG subsidies zullen kunnen worden uitgekeerd en geen cofinancieringen zullen kunnen worden gevaloriseerd door het EFRO voor uitgaven die buiten deze termijn vallen.

Een project komt dus niet in aanmerking voor steun van het EFRO indien het materieel voltooid is of volledig is uitgevoerd voordat de financieringsaanvraag in het kader van het programma door de begunstigde is voorgelegd aan de EFRO-cel, ongeacht of de begunstigde alle betalingen die erop betrekking hebben al dan niet heeft verricht

Uitzonderingen op deze regel inzake subsidiabiliteit van de uitgaven zijn de DAEB's waarvoor geen *de-minimis* steun wordt aangevraagd en economische activiteiten. Ter herinnering, de AGVV vereist dat de begunstigde schriftelijk een **aanvraag voor de steun heeft ingediend in de betrokken lidstaat voorafgaand aan de werkzaamheden** van het project of de activiteit waarop de aanvraag betrekking heeft. Het feit dat de steunaanvraag moet voorafgaan aan de start van het project waarop ze betrekking heeft, is dus bepalend. Bijgevolg zullen voor deze activiteiten uitsluitend **uitgaven die zijn gemaakt en betaald na indiening van het aanvraagdossier** subsidiabel zijn.

De uitgaven worden **gerechtvaardigd** – terugbetaald of gevaloriseerd als cofinanciering – op basis van de volgende modaliteiten:

- **Verantwoording van de reële kosten voor energieposten:** verantwoording van de werkelijk gemaakte en betaalde subsidiabele kosten alsook, in voorkomend geval, van inbrengen in natura en afschrijvingen, conform de voorschriften in het Vademecum. De subsidie of cofinanciering dekt in dit geval uitsluitend de posten waarvoor is aangetoond dat ze effectief bijdragen tot de doelstelling inzake energie-efficiëntie in openbare gebouwen;
- **Kostenverantwoording op basis van het systeem van vereenvoudigde kosten:** d.w.z. op basis van een standaardbarema van eenheidskosten. In overeenstemming met de toepasselijke Europese regelgeving moeten deze barema's worden bepaald op basis van een eerlijke, billijke en verifieerbare berekeningsmethode, gebaseerd op:
  - i) statistische gegevens of andere objectieve informatie; of
  - ii) geverifieerde historische gegevens van individuele begunstigen; of
  - iii) de toepassing van de gebruikelijke principes voor kostentoe wijzing van de individuele begunstigen.

Het gebruik van een dergelijke methode, die afwijkt van de verantwoording van de reële kosten, is enkel mogelijk wanneer de uitdrukkelijke goedkeuring van de Cel EFRO werd verkregen.

V. ACTOREN

- De projectbeheerders (coördinatoren of partners, in voorkomend geval) bezorgen aan de cel EFRO gedetailleerde activiteitenverslagen en de verantwoordingsstukken voor de uitgaven in het kader van het project.
- De cel EFRO stelt de projectbeheerders leidraden ter beschikking, alsook sjablonen voor de activiteitenverslagen, de indicatortabellen en de overzichtstabel die bij de verantwoordingsstukken voor de uitgaven gevoegd moet worden.
- Een Begeleidingscomité voor het project komt minimaal eenmaal per jaar bijeen om een balans op te maken van de voortgang van de projecten. Het Comité is samengesteld uit vertegenwoordigers van de begunstigden, van het kabinet van de minister belast met de Europese structuurfondsen, van de cel EFRO en, in voorkomend geval, van de thematisch betrokken gewestelijke besturen.

VI. DOOR DE BEGUNSTIGDE TE NEMEN MAATREGELEN

De door de begunstigde te nemen maatregelen worden beschreven in het *vademecum voor begunstigden van EFRO-subsidies in het kader van de uitvoering van het Operationeel Programma EFRO 2014-2020 van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor de doelstelling "Investeren in groei en tewerkstelling" van het cohesiebeleid van de Europese Unie*.

VII. PLANNING

- Lancering van de oproep tot projecten: 15 juni 2018
- Afsluiting van de oproep tot projecten: 1 Oktober 2018

VIII. BEROEPSPROCEDURES

Tegen de beslissing om een project niet te selecteren kan een beroep tot nietigverklaring worden ingediend bij de Raad van State. Daartoe moet een gedagtekend en ondertekend verzoekschrift tot nietigverklaring gericht worden aan de Raad van State bij ter post aangetekende brief (Wetenschapsstraat 33, 1040 Brussel) binnen zestig dagen, te rekenen vanaf de dag na de verzending van de kennisgeving van niet-selectie.

IX. CONTACT

Gewestelijke Overheidsdienst Brussel
Gewestelijke Coördinatie - Cel EFRO
Kruidtuinlaan, 20, 1030 Brussel
Tel : +32 2 204 17 61 - Fax : +32 2 204 15 47
E-mail : feder@sprb.irisnet.be
Website: www.feder.irisnet.be